

Graanrepubliek Bad Nieuweschans | Groningen

Start- en eindpunt: Station Bad Nieuweschans (17,9 km)

Een wandeling door de Graanrepubliek die Frank Westerman zo mooi heeft beschreven. Het landschap maakt de geschiedenis tastbaar: de rijkdom van de herenboeren, de graanbaronnen en het harde leven van de boerenarbeiders en meiden.

GRAANREPUBLIC

De bijnaam van Oldambt is 'De Graanrepubliek' en dat is niet voor niets. De schrijver Frank Westerman introduceerde de term in zijn boek over de historie van de regio en De Graanrepubliek is inmiddels een begrip. Herenboeren bouwden in gouden economische tijden in Oldambt grote herenboerderijen. Boerderijen die nog altijd het prachtige landschap sieren. De meeste doen nog steeds dienst als boerderij. Soms gecombineerd met Bed & Breakfast, galerie, theeschenkerij of voor de verkoop van streekproducten. Sommige prijken op de lijst van monumentaal erfgoed.

53 BAD NIEUWESCHANS

Bad Nieuweschans was in de 17e eeuw bekend als vesting, maar is tegenwoordig met name bekend vanwege het wellnessresort Fontana Bad Nieuweschans. Een modern complex waar ontspanning en gezondheid centraal staan. In 1985 werd kuuroord Fontana geopend nadat zout mineraalrijk bronwater was ontdekt op 630 meter diepte. Door het kuuroord en de vele bezoekers die daardoor naar Nieuweschans kwamen, heeft een naamsverandering naar Bad Nieuweschans plaatsgevonden. Bad Nieuweschans heeft een beschermd dorpsgezicht en telt 46 rijksmonumenten waaronder het vesting museum, de Hoofdwacht (1631), monumentale woonhuizen, een oude synagoge, een garnizoenskerk (1751) en de voormalige locomotievenremise uit 1876, gebouwd in een halfronde vorm.

Op de parkeerplaats bij station Bad Nieuweschans met de rug naar het spoor gaat u rechtsaf.

51) DE OUDE TRAMREMISE

Naast het station van Bad Nieuweschans staat de voormalige locomotievenremise. Het monumentale erfgoed deed tot 1935 dienst als stalling van stoomlocomotieven. Na de oorlog was het lange tijd de autobusgarage van de GADO en in 1984 werd het een graanopslagloods van de Noordelijke Graanhandel B.V.. Tot eind 2015 was proeflokaal 'De Oude Remise' hier gevestigd. Op dit moment heeft het industrieel monument geen vaste invulling.

Op deze driesprong gaat u links, Oudezijl/Verlengde Hoofdstraat. U loopt ruim 120 meter verder.

58

Rechts gaat u het fietspad naar Nieuw Statenzijl op. Volg dit pad, dat verderop langs de Westerwoldsche Aa loopt tot knooppunt 21.

21

Hier gaat u linksaf. 75 m verder gaat u direct na de sloot rechts, het maaipad op (gaat over in verharde weg). Waar de weg schuin naar rechts afbuigt, gaat u links het graspad op met de sloot aan uw rechterzijde. Na 1,5 km langs of over het hek en de weg oversteken.

72

U gaat rechtdoor. Passeer opnieuw een hek en loop vervolgens 2 km verder over het schouwpad.

94

Steek de weg over en loop 35 meter rechtdoor.

93

Ga hier linksaf. Na honderd meter gaat u linksaf over het dammetje en meteen weer rechts het schouwpad op met de sloot aan uw rechterhand. Volg dit schouwpad, dat overgaat in een schelpenpad, ruim 1,5 kilometer.

15 DRIEBORG, ENIGE DIJKDORP VAN GRONINGEN

De vele landarbeiders hadden het hier tot in de 20e eeuw erg zwaar. De lonen waren laag, de huizen klein en tochtig. Na de Tweede Wereldoorlog waren veel woningen goed voor de sloop. Gelukkig knappen veel mensen hun huisje op en is het hier heerlijk wonen. Aan de rand zie je nog een klein aantal boerderijen, groot en authentiek. Drieborg is trouwens het enige echte dijkdorp in Groningen.

U gaat hier rechtdoor. Op de weg (de Verlengde Hoofdweg) gaat u rechtsaf; neem iets verderop het fietspad aan de linkerkant. 300 m na de gevorkte zijstraat die van links komt, de Langeweg, is een Tsplitsing. Steek hier over.

RICHTING 46 GRAANREPUBLIEK STOCKSTERHORN

Verlengde Hoofdweg 61, Nieuw Beerta

Deze boerderij speelt een prominente rol in het boek De Graanrepubliek (Frank Westerman) als decor van de strijd tussen arm en rijk. Want aan de hand van de geschiedenis van de bewoners wordt de strijd tussen de rijke Groningse herenboer en de arbeider beschreven. Boeren uit het Oldambt ('graanbaronnen') werden steenrijk door het graan van de vruchtbare kleigrond. De arbeiders deden het zware werk vaak voor een laag loon. Deze scheve verhoudingen leidden in 1929 tot een maandenlange landbouwstaking. Uiteindelijk verloren de landarbeiders de strijd door stakingsbrekers, maar vooral nieuwe landbouwmachines. De oude boerderij is inmiddels na een verwoestende brand vervangen door een bungalow.

Rechtsaf het fietspad zo'n 400 m het fietspad volgen, net voorbij boerderij met nr. 91.

45

Ga rechtsaf en steek vervolgens de weg over, ga rechtdoor het schouwpad op, met de sloot aan uw rechterzijde. Loop zo'n 1,5 km verder.

31

Ga linksaf het betonpad op. Na ongeveer 500 meter gaat u rechtdoor (LAWroute gaat linksaf), tot de Tsplitsing.

32

Nu gaat u linksaf de Hamer en Sikkellaan in. Steek de weg over.

65 KERK NIEUW BEERTA

De kerk en het kerkhof van Nieuw Beerta liggen aan de doorgaande weg, van Beerta naar Bad Nieuweschans. De kerk dateert uit 1856 en al een jaar later kreeg deze het nog steeds werkende orgel. De betrekkelijk rijk gedecoreerde zaalkerk heeft een driezijdige koorsluiting. Het schip bestaat uit vijf traveeën, aan de buitenzijde geleed door lisenen. De buitenzijde is opgetrokken in schoon metselwerk. De voorgevel heeft een halsvormige beëindiging, waarop een fraai vormgegeven, vrij grote dakruiter prijkt. Het paard stond in dit agrarische gebied door de geschiedenis heen altijd hoog

in aanzien. Het interieur wordt afgedekt met een gestuukt tongewelf. Onlangs is de kerk in het kader van het project Landmerken volledig gerestaureerd en worden er regelmatig concerten gehouden.

Hier gaat u linksaf het fietspad op. Wandel door tot na de kerk in Nieuw-Beerta.

66) GRAANREPUBLIEK NIEUW BEERTA

De geschiedenis van Nieuw Beerta gaat terug tot 1657. Door de aanleg van de Stockhornsterdijk werd het kwelderland ingepolderd en ontstond er ruimte voor landbouw en veeteelt. De vruchtbare kleigronden zorgden in Nieuw Beerta en omgeving voor de nodige welvaart, de graanbouw was door de hoge graanprijs in de 19e eeuw erg winstgevend. Veel boeren profiteerden hiervan en werden schatrijk. Deze rijkdom is nog te zien aan de grote Oldambster boerderijen die deze 'herenboeren' lieten bouwen. Nieuw Beerta maakte roerige tijden mee toen aan het einde van de 19e eeuw de klad kwam in de akkerbouw en de graanprijs kelderde. Lonen daalden en er braken stakingen uit onder de landarbeiders, die hardhandig werden neergeslagen. Vanaf de jaren 50 van de vorige eeuw trokken door de toenemende mechanisatie in de landbouw veel arbeidersgezinnen weg. In de dorpskern staan vooral arbeiders- en middenstandswoningen. Het ligt midden in de Graanrepubliek' en heeft nog steeds een belangrijke agrarische functie. Kenmerkend zijn vooral de prachtige vergezichten en het open landschap, met in het voorjaar de bloeiende koolzaadvelden en in de zomer het wuivende graan.

Ga hier rechtsaf de Schoolstraat in. Na 50 m op de kruising gaat u rechts, de Kerkhoflaan in. Volg de weg linksom, langs huizen en een kerkhof, aan de buitenkant van een bosje. Volg dat bosje linksom en sla op het brede betonpad rechtsaf. Na ruim 1 km aan het einde van het betonpad voor de spoorlijn gaat u links. Waar de brede sloot naar links buigt gaat u rechtdoor. Aan het einde van het graspad loopt u linksaf tot de weg (Langeweg/Oudezijl).

50

Hier gaat u scherp naar rechts.

58

Hier gaat u rechtdoor.

51

